

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอนาด่าง จังหวัดเลย
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางบุผา ปัตตะโพธิ์
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ ๑๙/๒ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลนาด่าง อำเภอนาด่าง จังหวัดเลย
โทรศัพท์ ๐๘๑-๓๐๘-๕๕๓๓ Facebook บุผา ปัตตะโพธิ์ Line ๐๘๑-๓๐๘๕๕๓๓
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๖
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา
สถาบันการศึกษา -
คณะ/สาขาวิชา -
๖. อาชีพปัจจุบัน
☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ อาชีพค้าขาย
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๕๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก เกษตรผสมผสาน
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๓ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - ๒.๑ แปลงการทำเกษตรผสมผสาน
 - ๒.๒ แปลงสาธิตการทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอก
 - ๒.๓ แปลงนาข้าว
๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - ๓.๑ การนำมูลสัตว์มาทำปุ๋ยหมัก
 - ๓.๒ ไม้ผล (ฝรั่ง+กล้วย)
 - ๓.๓ การทำเกษตรผสมผสาน
 - ๓.๔ ด้านปศุสัตว์
๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย
 - ๔.๑ การประกอบอาชีพเกษตรกรรมแบบผสมผสาน
 - ๔.๒ การลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ
 - ๔.๓ การทำการเกษตรแบบผสมผสาน
 - ๔.๔ การใช้น้ำอย่างคุ้มค่า

๔.๕ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร : การทำเกษตรผสมผสาน

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้ตลอดทั้งปี จากการทำเกษตรหลายรูปแบบในพื้นที่เดียว
- ๒) เพื่อลดต้นทุนการผลิต โดยใช้วัสดุเหลือใช้ในพื้นที่มาหมุนเวียนเป็นประโยชน์
- ๓) เพื่อลดการพึ่งพาอาหารจากตลาดภายนอก และเพิ่มความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือน
- ๔) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรผสมผสานในชุมชน
- ๕) เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เนื้อหาประกอบด้วย

- ๑) การปลูกพืช (ไม้ผล ไม้ยืนต้น, นาข้าว, ผัก)
- ๒) การทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอก
- ๓) การเลี้ยงสัตว์ (โค, ไก่พันธุ์พื้นบ้าน, ปลา)
- ๔) การแปรรูป (การทำน้ำพริก) จากวัตถุดิบภายในแปลง
- ๕) การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

การบรรยายโดยเกษตรกรต้นแบบ บรรยายให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวในแต่ละเนื้อหาและการศึกษาดูงาน โดยพาเกษตรกรไปดูแปลงสาธิต และฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

มีการเข้าร่วมประชุมและหารือร่วมกับคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทิศทางและแนวทางการจัดทำแผน โดยร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น ราคาผลผลิตเกษตรต่ำ ปัญหาด้านการตลาด คุณภาพของผลผลิตหรือปัญหาการเข้าถึงเทคโนโลยีและความรู้ และกำหนดเป้าหมายและจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการ ให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรและสถานการณ์ในพื้นที่

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

วิธีการจัดทำแผน

๑) เตรียมข้อมูลฐานเรียนรู้

๒) ประชุมระดมความคิด

๓) กำหนดเป้าหมาย/โครงการ

๔) รับฟังความคิดเห็น

ผู้มีส่วนร่วม

๑) คณะกรรมการ ศพก./สมาชิก และเครือข่าย ศพก. อำเภอหาดวัง

๒) สำนักงานเกษตรอำเภอหาดวัง

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

จากที่เคยทำงานรับจ้างทั่วไป รายได้ไม่แน่นอน เกษตรกรคนหนึ่งได้หันกลับมามองทรัพยากรที่มีอยู่รอบตัว ทั้งที่ดิน น้ำ และแรงงานในครอบครัว เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ จากแรงงานรับจ้างสู่การทำเกษตรแบบผสมผสาน ทำให้ได้เรียนรู้ว่าการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่า ไม่เพียงช่วยลดการพึ่งพาจากปัจจัยภายนอก แต่ยังสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับครอบครัว ผัก ผลไม้ และเนื้อสัตว์ที่ปลูกเลี้ยงเองล้วนเป็นอาหารปลอดภัยที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้การหมุนเวียนใช้วัสดุเหลือใช้ในฟาร์ม เช่น ทำปุ๋ยคอกหรืออาหารสัตว์ ยังช่วยลดต้นทุนการผลิตและสร้างรายได้เสริมจากผลผลิตส่วนเกิน

เมื่อความเป็นอยู่ของครอบครัวเริ่มดีขึ้น เกษตรกรต้นแบบผู้นี้ได้หยุดเพียงแค่การพึ่งพาตนเอง แต่ยังแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ให้กับเกษตรกรคนอื่น ๆ ที่มีความสนใจ เปิดพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ บูรณาการกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ ร่วมถ่ายทอดวิธีการทำเกษตรผสมผสานให้กับชุมชน จนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นำไปสู่การสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็งและยั่งยืน

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

น้ำถือเป็นปัจจัยพื้นฐานและหัวใจสำคัญของการทำเกษตร เกษตรกรจำนวนมากเคยประสบปัญหาภัยแล้งหรือการขาดแคลนน้ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งด้านรายได้และคุณภาพชีวิต ด้วยความมุ่งมั่นที่จะทำการเกษตรให้มั่นคงและยั่งยืน เกษตรกรจึงเริ่มปรับตัว โดยนำเทคโนโลยีการบริหารจัดการน้ำมาประยุกต์ใช้เปลี่ยนแปลงเกษตรของตน

แนวคิดสำคัญ คือการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าและมีประสิทธิภาพ โดยมีการขุดสระน้ำในไร่นา เพื่อสำรองน้ำไว้ใช้ยามขาดแคลน ขณะเดียวกันยังนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย เช่น ระบบน้ำหยด ระบบสปริงเกอร์ เพื่อให้เหมาะกับพืชได้อย่างพอเหมาะ ลดการสูญเสียโดยไม่จำเป็น การบริหารจัดการน้ำที่ดีไม่เพียงช่วยให้พืชเจริญเติบโตและให้ผลผลิตอย่างต่อเนื่อง แต่ยังช่วยลดต้นทุนการผลิต รักษาคุณภาพดิน และป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ที่สำคัญยังสร้างความมั่นคงทางน้ำให้เกษตรกรมีน้ำใช้ตลอดทั้งปี ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการเกษตร การเลี้ยงสัตว์และประมง

๑.๒ รายละเอียดของการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑. บริหารจัดการน้ำในฤดูแล้ง ใช้แอปพลิเคชันพยากรณ์อากาศเพื่อวางแผนรอบปลูก

๒. ลดการระบาดของศัตรูพืชโดยใช้วิธีการแบบผสมผสาน ใช้ชีวภัณฑ์ ไตรโคเดอร์มาควบคุมเชื้อรา

๓. ลดต้นทุนการผลิต โดยใช้มูลสัตว์และวัสดุเหลือใช้ในฟาร์มมาผลิตปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอกใช้เอง

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ขั้นตอนที่ ๑ วางแผนการผลิต

ขั้นตอนที่ ๒ สำรวจปัญหา เช่น ไม่มีที่กักเก็บน้ำพื้นที่

ขั้นตอนที่ ๓ วางแผนใช้เทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหา วางระบบน้ำ และชุดสระเพื่อกักเก็บน้ำ

ขั้นตอนที่ ๔ ถ่ายทอดความรู้

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทนต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการ อย่างละเอียด)

มีการชุดสระน้ำในไร่นา เพื่อสำรองน้ำไว้ใช้ยามขาดแคลน ขณะเดียวกันยังนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย เช่น ระบบน้ำหยด ระบบสปริงเกอร์ เพื่อให้น้ำกับพืชได้อย่างพอเหมาะ ลดการสูญเสียโดยไม่จำเป็น และติดตามข่าวสารการพยากรณ์อากาศจากแอปพลิเคชันจากหน่วยงานทางภาครัฐ เพื่อวางแผนการผลิต และการสำรองน้ำใช้ รวมถึงการบริหารจัดการแปลง

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๕ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)ข้าว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒-๐-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒)กล้วย..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐-๑-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๓)มะนาว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐-๑-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๔)หวาย..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐-๑-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๕)หอมบัวเลย..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐-๑-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)ปลาดุก..... จำนวน.....๑.....(หน่วย...บ่อ.....)

๒.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)โค..... จำนวน.....๑๐.....(ตัว)

๓.๒)ไก่..... จำนวน.....๑๐.....(ตัว)

๓.๓) จำนวน..... (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าไถ (น้ำมัน)

เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่

๑.๒) ค่าจ้างหว่านเมล็ดพันธุ์

เป็นเงิน.....-.....บาท/ไร่

๑.๓) เมล็ดพันธุ์ข้าว (ของตนเอง)

เป็นเงิน.....-.....บาท/ไร่

๑.๔) ค่ากำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)

เป็นเงิน.....๓๐๐.....บาท/ไร่

๑.๕) ค่าจ้างรถเกี่ยวนา

เป็นเงิน.....-.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต-.....บาท/ไร่

รายได้ (ปลูกกินเอง)-.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....น้ำพริก.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....๒๐๐.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....หอย, หอมบั่วเลย.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๑,๐๐๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....กล้วย, มะนาว.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๕,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑) ด้านเศรษฐกิจ

- มีรายได้ตลอดทั้งปี จากการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และทำกิจกรรมการเกษตรที่หลากหลาย
- ลดต้นทุนการผลิต เนื่องจากสามารถผลิตปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และอาหารสัตว์ใช้เอง
- ลดรายจ่ายครอบครัว เพราะไม่ต้องซื้อผัก ผลไม้ และวัตถุดิบจากภายนอก

๒) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- มีการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสม ทำให้มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี
- ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ช่วยอนุรักษ์ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม
- สร้างความสมดุลของระบบนิเวศ เนื่องจากพืชและสัตว์ต่างเกื้อกูลกัน

๓) ด้านสุขภาพและคุณภาพชีวิต

- ได้บริโภคผัก ผลไม้ และอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษ
- สุขภาพร่างกายแข็งแรง ลดความเสี่ยงจากโรคที่เกิดจากสารเคมี
- ครอบครัวมีความมั่นคงทางอาหาร (Food Security)

๔) ด้านสังคมและชุมชน

- ขยายผลการทำเกษตรผสมผสานให้แก่เพื่อนบ้านและชุมชนใกล้เคียง
- เป็นแบบอย่างในการทำเกษตรยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
- เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านการเกษตร

๕) ด้านความยั่งยืน

- เป็นแนวทางการเกษตรที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ทำให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ ลดความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและสภาพอากาศ

สร้างรากฐานการเกษตรที่มั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสีเขียวหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑. การใช้เทคโนโลยีชีวภาพและสารชีวภัณฑ์ใช้ เชื้อราไตรโคเดอร์มา ป้องกันโรคพืชที่เกิดจากเชื้อราในดิน ลดการตกค้างของสารเคมีในดิน น้ำ อากาศ และลดความเสี่ยงต่อสุขภาพของชุมชน
๒. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ลดการใช้ปุ๋ยเคมีแบบเดาสุ่ม ใช้เฉพาะธาตุอาหารที่ดินขาด ช่วยลดปริมาณไนโตรเจนส่วนเกินที่อาจชะล้างลงแหล่งน้ำ และลดการสะสมของเกลือในดิน
๓. การลดต้นทุนการผลิต โดยใช้วัสดุเหลือใช้ในพื้นที่มาหมუნเวียนเป็นประโยชน์
๔. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรผสมผสานในชุมชน เป็นแนวทางการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๕. ช่วยลดปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และป้องกันน้ำท่วมขังในฤดูฝน

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่อย่างคุ้มค่า เช่น การนำเศษวัสดุทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์
๒. การปลูกพืชหลากหลายชนิดช่วยลดการระบาดของศัตรูพืช ทำให้ใช้สารเคมีน้อยลง
๓. การใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี ช่วยฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
๔. ลดการใช้สารเคมี ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งดิน น้ำ และสัตว์ที่อาศัยในระบบนิเวศ
๕. สร้างความสมดุลของระบบนิเวศในไร่นา เช่น พืชให้ร่มเงาแก่สัตว์ เลี้ยงสัตว์ให้ปุ๋ยแก่พืช
๖. ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก รักษาทรัพยากรในพื้นที่ให้ใช้ได้อย่างยั่งยืน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- เข้าใจลักษณะปัญหาและโอกาสในการทำการเกษตรในพื้นที่ ทั้งในด้านโรคแมลง ศัตรูพืช และสภาพแวดล้อม และสามารถวิเคราะห์และวางแผนจัดการแปลงเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
- จัดอบรมและให้คำแนะนำด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่
- ส่งเสริมการทำเกษตรแบบยั่งยืนและการใช้ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยอินทรีย์
- เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบที่เกษตรกรในชุมชนเข้ามาศึกษาดูงาน
- แปลงเกษตรตัวอย่างมีผลผลิตสูงขึ้น คุณภาพดี และมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- เกิดเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็ง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- ชุมชนเกิดความตระหนักและร่วมกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

มีอาคารสถานที่ให้บริการจุดอบรมแก่หน่วยงานต่าง ๆ และเป็นวิทยากรให้กับ อบต., สำนักงานเกษตรอำเภอ และโรงเรียนในพื้นที่

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ประสานกับเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเมื่อพบปัญหาที่ต้องการความช่วยเหลือเฉพาะด้าน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

แจ้งข้อมูลพยากรณ์อากาศ แนวโน้มราคาผลผลิต และข่าวสารการสนับสนุนจากภาครัฐผ่านกลุ่มไลน์เกษตรกร

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

จัดอบรมกลุ่มย่อยในหมู่บ้าน เผยแพร่ข่าวสารผ่านช่องทางกลุ่มไลน์ข่าวสารการเกษตรอำเภอนาด่าง

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่
ร่วมวางแผนพัฒนาและกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมใน ศพก. ผ่านเวทีการประชุม ศพก. และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด และหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่อำเภอนาดัง

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- ๑) ด้านการกำหนดทิศทางและแผนงาน มีการร่วมวางแผนพัฒนาและกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมใน ศพก. ผ่านเวทีการประชุม ศพก. และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด
- ๒) ด้านการบริหารจัดการ เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ โดยเป็นผู้ประสานความเชื่อมโยงศูนย์ต่างๆ ภายในอำเภอนาดัง
- ๓) ด้านการถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมสาธิต ถ่ายทอดเทคโนโลยี และองค์ความรู้ให้เกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรนำวิธีการผลิตที่ถูกต้องไปใช้จริงในแปลงของตน
- ๔) ด้านการประสานงานเครือข่าย เป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงเกษตรกรในพื้นที่ แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ-เอกชน และเป็นตัวแทนของเกษตรกรในพื้นที่สื่อสารกับหน่วยงานระดับจังหวัด
- ๕) ด้านการเป็นผู้นำและสร้างแรงบันดาลใจ เป็นต้นแบบของเกษตรกรในพื้นที่ ทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรในชุมชนปรับตัวและพัฒนาตามแนวทางที่ถูกต้อง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

การได้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาภาคการเกษตรในชุมชนและอำเภอนาดัง จังหวัดเลย ถือเป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่ง เกษตรกรต้นแบบไม่เพียงสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือน แต่ยังเป็นแรงบันดาลใจให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ได้เห็นถึงคุณค่าของการทำเกษตรผสมผสานที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการถ่ายทอดความรู้นั้นไม่ได้มีเพียงแค่การบอกเล่า แต่ยังลงมือสาธิต แนะนำการปฏิบัติจริง รวมถึงการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สนใจสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับชีวิตและพื้นที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงจิตวิญญาณของการเป็น "ครูภูมิปัญญา" ที่ไม่เพียงทำเพื่อครอบครัวตนเอง แต่ยังทำเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนโดยรวม

ด้วยความเสียสละและการแบ่งปันอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เกษตรกรต้นแบบเป็นฟันเฟืองสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็ง และร่วมกันขับเคลื่อนอำเภอนาดังไปสู่การเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่มั่นคง ยั่งยืน และเป็นต้นแบบที่สามารถขยายผลไปยังพื้นที่อื่นได้ในอนาคต

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

เกษตรกรต้นแบบ เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำเกษตรผสมผสาน ทั้งการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ทำประมง และการจัดการน้ำในพื้นที่เกษตร การเกษตรแบบผสมผสานไม่เพียงเป็นการสร้างรายได้หลายทาง แต่ยังเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาการผลิตเพียงชนิดเดียว และยังช่วยสร้างความมั่นคงทางอาหารให้แก่ครัวเรือนและชุมชน

ด้านการเป็นผู้นำและต้นแบบในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับเกษตรกร

ด้วยความรู้และการลงมือทำจริง เกษตรกรต้นแบบ เป็นตัวอย่างให้เกษตรกรรายอื่น ๆ ในพื้นที่ได้เรียนรู้และนำไปปรับใช้ในแปลงของตนเอง ความสำเร็จที่เห็นได้จริงช่วยสร้างแรงบันดาลใจ และกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดความมั่นใจว่า การทำเกษตรแบบผสมผสานเป็นทางเลือกที่เหมาะสมและยั่งยืน

ศูนย์กลางการบูรณาการและการเรียนรู้

นอกจากการเป็นผู้นำด้านการเกษตรแล้ว ประธานศูนย์ยังทำหน้าที่เป็น ศูนย์กลางในการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา หรือองค์กรท้องถิ่น เพื่อดึงทรัพยากร ความรู้ และนวัตกรรมใหม่ ๆ มาสู่ชุมชน ศูนย์เรียนรู้จึงกลายเป็น แหล่งถ่ายทอดความรู้และทักษะ ผ่านการอบรม การสาธิต และการศึกษาดูงาน ให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่และประชาชนที่สนใจ

ทั้งหมดนี้ทำให้ประธานศูนย์เรียนรู้การเกษตร ไม่ได้เป็นเพียงเกษตรกรที่ทำเกษตรได้สำเร็จ แต่ยังเป็น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ พัฒนาคุณภาพชีวิต และรักษาสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ ส่งต่อองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น เพื่อความมั่นคงทางอาหารและการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เกษตรกร เป็นบุคคลสำคัญที่มีได้เพียงแต่ประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวเท่านั้น หากแต่ยังมีความเสียสละต่อชุมชน โดยเฉพาะในด้านการขยายองค์ความรู้ด้านการเกษตรผสมผสานที่สามารถเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรที่สนใจและชุมชน โดยได้การเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ที่สนใจ ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรในพื้นที่และต่างพื้นที่ นักเรียน/นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไปที่ต้องการศึกษาดูงาน โดยการอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติ เทคนิค และแนวคิดเชิงเกษตรกรรมที่ได้จากประสบการณ์จริง

นอกจากนี้ เกษตรกรต้นแบบยัง เอื้อเฟื้อพื้นที่ของตนเองให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ โดยจัดทำฐานเรียนรู้ต่าง ๆ ภายในแปลงเกษตร เช่น ฐานการปลูกพืชผสมผสาน ฐานการเลี้ยงสัตว์ ฐานการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ฐานการจัดการน้ำ หรือฐานการแปรรูปผลผลิต สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ผู้เข้ามาศึกษาสามารถเรียนรู้ได้จากการทำจริงและนำไปปรับใช้ได้ทันที

และ เกษตรกรต้นแบบยังทำหน้าที่เป็น กลไกสำคัญในการบูรณาการงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทำให้เกิดการประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่ได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็น ศูนย์กลางเครือข่ายเกษตรกร ที่ช่วยแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางอาหารของชุมชนโดยรวม

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“พอเพียง เลี้ยงตน แบ่งปันสังคม”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

นายสันติพงษ์ บริบูรณ์

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

สัมภาษณ์

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

การพูดคุยกับเกษตรกรเจ้าของพื้นที่ รวมถึงคนในชุมชน เพื่อได้รับฟังมุมมองที่หลากหลาย

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.